



Besøksstrategi

Nordkvaløya-Rebbenesøya landskapsvernområde



2019-2022

Kolofon

Utførende institusjon

Nordkvaløya-Rebbenesøya verneområdestyre

Kontaktperson

Oddrun Skjemstad

Publikasjonsnummer

[Tekst]

År

2018

Sidetall

25

Opplag

1.

Utgiver

Nordkvaløya – Rebbenesøya verneområdestyre

Forfatter(e)

Oddrun Skjemstad

Tittel – norsk og engelsk

Besøksstrategi Nordkvaløya – Rebbenesøya landskapsvernområde/Visitormangement
Nordkvaløya-Rebbenesøya Conservation area.

Sammendrag – summary

Besøksstrategien for Nordkvaløya-Rebbenesøya landskapsvernområde er en plan for hvordan forvaltningen ønsker at besøkende skal møte verneområdet. Verneområdestyret har formulert følgende hovedmål: Besøksforvaltningen av Nordkvaløya- Rebbenesøya landskapsvernområde skal sikre og ivareta verneverdiene i landskapsvernområdet. Innenfor denne rammen skal besøksforvaltningen gi gode opplevelser til dem som besøker området, bidra til lokal verdiskapning og forståelse for vernet av området på yttersida. Delmål: Sikre og ivareta verneverdiene i et langsiktig perspektiv, gi besøkende gode opplevelser gjennom høy kvalitet på innfallsporter og informasjonspunkt, gi besøkende anledning til å bruke egen båt for å komme ut til verneområdet, bidra til økt verdiskapning i lokalsamfunnene rundt verneområdet gjennom gode opplevelser for besøkende og forbedret omdømme til verneområdene generelt, øke kompetansen om verneområdet blant næringsaktører, god samhandling med reiselivet, brukergrupper og kommuner i randområdene og i landskapsvernområdet.

Forsidefoto

[Tine Marie Hagelin]

Innhold

1	Innledning	5
1.1	Besøksstrategiens formål	5
1.2	Rammer	6
1.2.1	Verneforskriftene for Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde.....	6
1.2.2	Forvaltningsplan	7
1.2.3	Naturmangfoldloven (NML)	7
1.2.4	Merkevarestrategi for Norges nasjonalparker.....	7
2	Kunnskapsgrunnet	8
2.1	Sårbare verneverdier	9
2.1.1	Biologisk mangfold.....	10
2.1.2	Landskap	11
2.1.3	Geologi	11
2.1.4	Kulturminner	12
2.2	Besøkende, tilrettelegging og informasjon	12
2.2.1	Friluftsliv	14
2.2.2	Reiseliv	17
3	Sammenstilling av kunnskap	19
4	Mål, strategier og tiltak	21
4.1	Mål med besøksforvaltning	21
4.1.1	Kanalisering av ferdsel.....	22
4.1.1.1	Tiltak	23
4.1.2	Høy kvalitet på alle møtepunkt mellom besøkende og landskapsvernområdet.....	24
4.1.2.1	Tiltak	24
4.1.3	Forbedre informasjonen og synligheten av Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde	24
4.1.3.1	Tiltak	25
5	Tiltaksplan	25

Vedlegg:
Tiltaksplan Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde 2018-2021

1 Innledning

Det har i en årrekke vært fokus på at det i, og ved, nasjonalparkene og de store landskapsvernområdene skal legges til rette for besøkende og bidra til verdiskapning. På oppdrag fra Regjeringen startet Miljødirektoratet i 2013 arbeidet med å lage en merke- og kommunikasjonsstrategi for Norges nasjonalparker, inkludert de store landskapsvernområdene, besøkssenter og nasjonalparklandsbyer.

Dette arbeidet har resultert i «Merkevarestrategi for Norges nasjonalparker» som ble lansert 13. april 2015. Denne strategien legges opp til at forvaltningen i større grad skal se på seg selv som vertskap i tillegg til det rene forvaltersfokus. Vertsapsrollen og hvordan forvaltningen kan bidra til verdiskapning har tidligere ikke vært gjenstand for bevisst og systematisk planlegging.

Verneområdestyret for Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde tar mål av seg å bevisstgjøre sin forvaltning med dette fokuset og ønske «velkommen inn».

1.1 Besøksstrategiens formål

Formålet med en besøksstrategi er å gi forvaltningsmyndigheten en bevisst, målrettet og forutsigbar plan for hvordan møte besøkende. «Besøksstrategi for Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde» er Verneområdestyret sin plan for hvordan møte besøkende i landskapsvernområdet, og hvordan landskapsvernområdet framstår i lokalsamfunnet. Besøksstrategien skal legge til rette for, og styre, bruken i landskapsvernområdet slik at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig. Besøksstrategien skal bidra til at forståelsen for vernet økes og verneverdiene ivaretas. Videre legger besøksstrategien rammer for å balansere verneverdiene, besøkende og lokal verdiskaping i verneområdet. Besøksstrategien bygger på forvaltningsplanen, og er samtidig et likestilt tillegg til forvaltningsplanen. Besøksstrategien er bygd opp slik at den skal kunne stå på egne bein. Ved neste rullering av forvaltningsplanen, vil besøksstrategien bli innarbeidet som et eget kapittel i planen.

Basert på det eksisterende kunnskapsgrunnlaget skal besøksstrategien vise hvilke tiltak som er nødvendige for å balansere verneverdier, besøkende og lokal verdiskaping i et verneområde, slik at en oppnår størst mulig nytte for alle tre interesser. I tilfeller hvor det er motstridende målsettinger mellom de tre interessene, skal ivaretagelse av verneverdiene tillegges størst vekt. Strategien skal blant annet definere hvor man skal ønske besøkende velkommen, og hvilke områder som bør skjermes for besøkende.

Våren 2015 lanserte Miljødirektoratet en ny merkestrategi for Norges nasjonalparker. Besøksstrategien skal være et viktig virkemiddel til å implementere den nye merkevaren.

1.2 Rammer

Verneforskriften, forvaltningsplanen, naturmangfoldloven, merkevarestrategien og en rekke aktører legger rammene for de tiltak og strategier som forvaltningen kan gjennomføre.

1.2.1 Verneforskriftene for Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde

Verneforskriften gir de ytre rammene for forvaltningen av verneområdene. Formålsparagrafene for verneområdet er førende for besøksstrategien, § 2 - formål: «Opprettelse av landskapsvernområde har det formål å bevare et større sammenhengende kystområde som er representativt for kystnaturen i Troms. Området har godt utviklede kvartærgeologiske landskapselementer og spor av rike kulturtradisjoner helt fra steinalder og frem til i dag.»

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for hensynsfull og varsom ferdsel. Friluftslovens bestemmelser om fri ferdsel i utmark (allemannsretten) gjelder i landskapsvernområdet. Formålet med friluftsloven er å verne om friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmennhetens rett til ferdsel og opphold i naturen, slik at muligheten for å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes, jfr. Friluftslovens § 1. Det innebærer at enhver kan ferdes fritt til fots, raste, plukke bær og telte i samsvar med friluftslovens regler. Friluftsloven stiller krav til alle om hensynsfull adferd på annen manns grunn.

Under ferdsel har enhver rett til for kortere tid å dra i land båt på strandstrekning i utmark jfr. Friluftslovens § 7. Opplag av båter over lengre tid er forbudt innenfor landskapsvernområdet, jfr. verneforskriftens § 3, pkt. 1. Opplag av båter i stort antall og tilfeldig plassering kan være landskapsmessig skjæmmende, og virke inn på landskapets art eller karakter. Det er likevel ikke forbudt for grunneiere å ha opplag for båt på fast plass, jfr. verneforskriftens § 4, pkt.11.

Verneforskriften setter ingen begrensinger på jakt og fiske i verneområdet. Jakt reguleres av Viltloven, og fiske reguleres etter innlandsfiskekloven. Verneforskriften regulerer heller ikke fiske i sjøen. Fritidsfiske i sjøen er en viktig del av allemannsretten. I sjøen kan du fiske uten grunneiers tillatelse. Det frie fisket gjelder i utgangspunktet også fiske med faststående redskap.

1.2.2 Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen gir føringer for hvordan verneforskriftene skal tolkes og praktiseres. Besøksstrategien bygger på forvaltningsplanen. Det er i forvaltningsplanen utarbeidet forvaltningsmål som er forvaltningsmyndighetens mål og retning i eget arbeid:

- Bevare verneområdets landskap og vegetasjon
- Bevare særlige viktige naturtyper
- Bevare slåtteeenger og beitemarker
- Bevare bygningene som er med på å prege landskapet i verneområdet
- Bruk av området bør ikke sette varige spor i form av slitasje eller forsøpling
- Hindre større tekniske inngrep og utbygginger
- Bevare stredene i verneområdet med minst mulig marint avfall

1.2.3 Naturmangfoldloven (NML)

Formålet i naturmangfoldloven, § 1, er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige, geologiske og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i framtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

NML har egne forvaltningsmål for naturtyper, økosystem og arter og lovens § 6 pålegger enhver å opptre aktsomt. Ved beslutning som berører naturmangfold skal §§ 8-12 vurderes for å sikre at beslutningen er godt nok opplyst før vedtak fattes.

Ved vedtak som berører samiske interesser skal hensynet til naturgrunnlaget til samisk kultur vektlegges, jfr. § 14.

NML § 47 gir forvaltningsmyndigheten myndighet til å gjennomføre skjøtselstiltak som er nødvendig for å ivareta verneformålet.

1.2.4 Merkevarerstrategi for Norges nasjonalparker

Målsetningen med det nye merket er å få flere besøkende, bedre vern og større verdiskapning. Prinsippet er at verneområder som tåler besøk kan ta ut full effekt av merket gjennom maksimal eksponering, men mer sårbare verneområder tar ut en mindre effekt gjennom mer forsiktig eksponering. Effekten styres gjennom graden av eksponering på nettsider, skilling, infrastruktur, etablering av utkikkspunkt (eller ikke), markedsføring og redaksjonell omtale.

Det nye merket skal først og fremst henvende seg til dem som i liten grad bruker og besøker vernede områder, besøkssenter, nasjonalparklandsbyer og –kommuner.

Det er denne hovedmålgruppen som betegnes som besøkende, og gruppen omfatter

- Turister fra inn- og utland
- Lokale barnehager og skoler
- Tilfeldig forbipasserende
- Den delen av lokalbefolkningen som ikke besøker verneområdene på eget initiativ.

De besøkende skal møte merket gjennom informasjon og tilrettelegging. Det er definert tre hovedtyper fysiske tiltak hvor merket skal kommuniseres:

1. Utkikkspunkt

- ✓ Et tydelig utkikkspunkt å sende besøkende til
- ✓ Et utgangspunkt til å fortsette utforskningen av nasjonalparken/verneområdet på egen hånd og uten tilrettelegging
- ✓ Et sted å søke informasjon om nasjonalparken/verneområdet
- ✓ En universelt utformet gangsti for besøkende med bevegelsesutfordringer
- ✓ Et sted å oppleve nasjonalparken/verneområdet fra
- ✓ Et kommunikasjonspunkt for å formidle verneverdiene og for å formidle hvordan besøkende kan ta del i vernet.

Utkikkspunktene i verneområdene skal ha tydelige og gjenkjennelige særtrekk fra merkevaren. Det kan være i utforming av infrastruktur som parkering, toaletter, skilt/pyloner, universelt utformede gangstier, kunstnerisk utformede artefakter og/eller landskapsutforming.

For at et utkikkspunkt skal oppfylle kvalitetskravene til merket må det være adkomstmulighet og parkering for bil og buss, synlighet fra hovedferselsåre, tilgang til toaletter med daglig renhold og gode sanitære forhold.

Utkikkspunktet bør dessuten ha selvstendige kvaliteter som gjør det til et reisemål i seg selv.

2. Informasjonspunkt

- ✓ Enklere enn utkikkspunkt, uten sanitæranlegg etc

3. Startpunkt

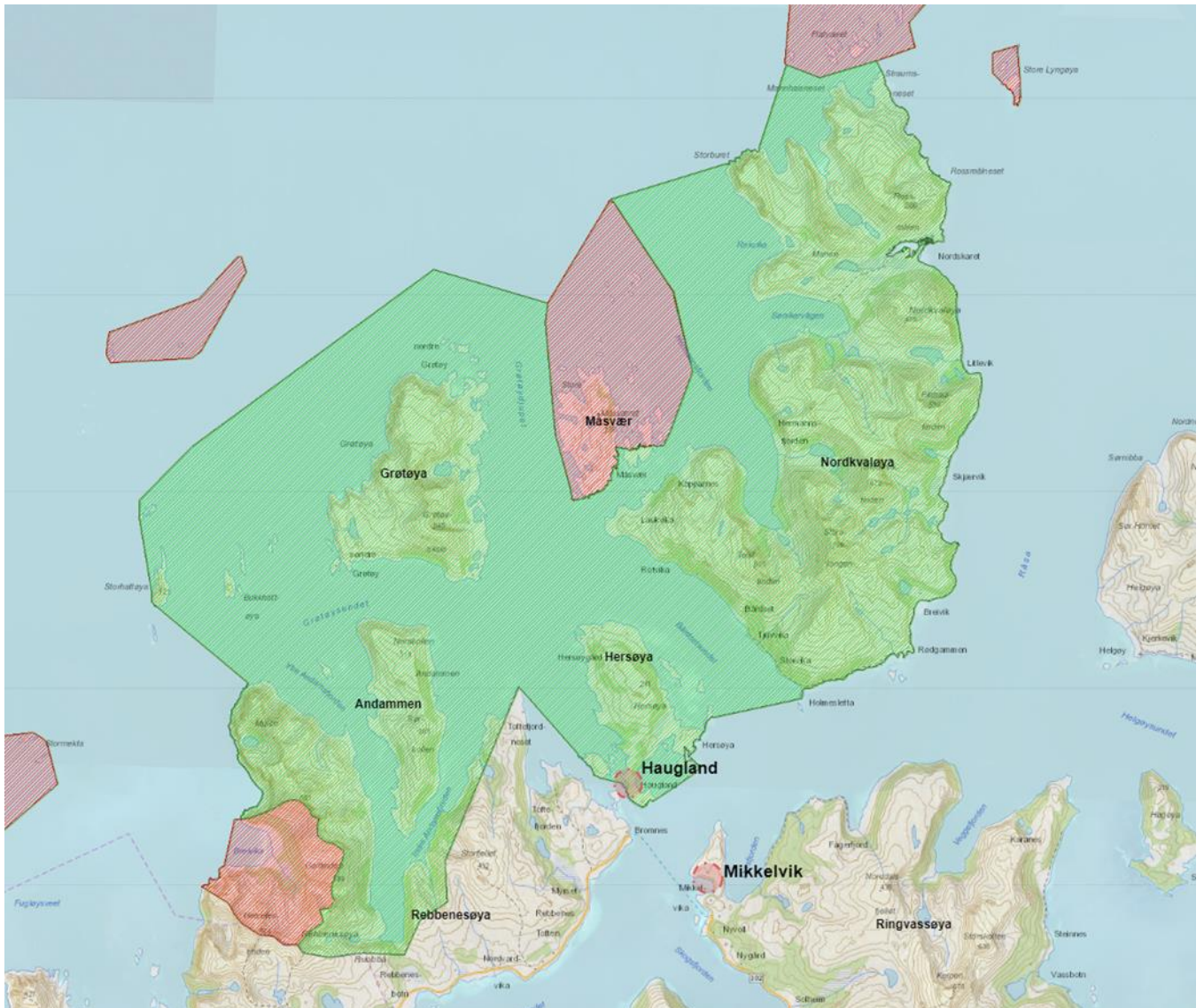
- ✓ Samme nivå som informasjonspunkt
- ✓ Sted hvor man kan starte utforskningen av en nasjonalpark/verneområde

2 Kunnskapsgrunnlaget

Nordkvaløya – Rebbenesøya landskapsvernområde ble vernet i 2004 for å bevare et større sammenhengende kystområde som er representativt for kystnaturen i Troms.

Området har godt utviklede kvartærgeologiske landskapselementer og spor av rike kulturtradisjoner helt fra steinalder og frem til i dag.

Besøksstrategien for Nordkvaløya-Rebbenesøya landskapsvernområde skal bygge på et godt faglig grunnlag. Til grunn for strategien ligger flere forskningsrapporter og kartlegginger. Sammen med god erfaringsbasert kunnskap utgjør dette grunnlaget for de mål, strategier og tiltak som ligger i besøksstrategien.



Figur 1. Kart over landskapsvernområdet.

2.1 Sårbare verneverdier

Verneverdiene er beskrevet i forvaltningsplanens kapittel 3. I de påfølgende avsnittene gjøres det vurderinger opp mot ferdsel og tilrettelegging for ferdsel.

2.1.1 Biologisk mangfold

Det finnes mange dyre- og fuglearter som har sine leveområder i dette området.

I nærheten av landskapsvernområdet er det to store fuglefjell med hekking av blant annet lunde, alke og lomvi. I tillegg er det en del mindre krykkjekolonier. De mange holmene og skjærene er hekkeplass for tusenvis av måser, skarver, grågås, ærfugl og teist.

I tillegg til et rikt fugleliv er det også en del pattedyr som har tilholdssted på kysten og inn i fjordene. Havert og steinkobbe er blant disse. I tillegg er det også en del andre sel og hvalarter. Smågnagerne i området svinger i jevne sykluser og det finnes elg på øyene i landskapsvernområdet.

Fjellvegetasjonen i området er forholdsvis fattig. Det er ikke kalkrike områder i fjellet og det finnes bare et fåtall små og mellomstore næringsfattige tjern. De største naturverdiene i landskapsvernområdet er knyttet til store, dynamiske sanddynekomplekser, hvor de største arealene utgjøres av stabile dyneheier med reinrose.

Det er registrert 9 lokaliteter prioriterte naturtyper i landskapsvernområdet. Disse lokalitetene vil verneområdeforvaltningen skjerme for tiltak som vil kunne øke ferdselen, jfr. forvaltningsplanen.

Det biologiske mangfoldet inngår ikke i verneformålet i landskapsvernområdet, men man må likevel ta hensyn til dette ved eventuelle tilrettelegginger i området. Det er spesielt vår og sommer som er den mest sårbare perioden i forbindelse med hekking. Det er fri ferdsel i landskapsvernområdet, men verneområdeforvaltningen vil likevel ikke tilrettelegge for ferdsel i de mest sårbare områdene, og heller prøve å styre ferdselen til områder uten hekking.

2.1.2 Landskap



Bildet: Lille Måsværet, ©Oddrun Skjemstad

Et landskap omfatter de synlige trekk i et landområde. Det omfatter i første rekke selve landformene slik som fjell, bakker og naturlige skråninger, sletter og vannveier slik som elver, innsjøer og hav. Landskap favner også både kultur og natur. Det er personlig og inkluderende fordi vi alle skaper vår egen opplevelse av landskapet på grunnlag av bruk, minner, assosiasjoner og kunnskap.

Det er foretatt en analyse av landskapet i verneområdet og de viktigste kvalitetene er knyttet til møtet mellom kontrasterende, storskala naturelementer ved at de alpine kystfjellene reiser seg loddrett opp fra havet utenfor. Det er samtidig kulturgitte kvaliteter i form av synlige spor etter tidligere tiders bruk, eks boliger, næringsbebyggelse, beitemark, slåtteenger. Det vises til kap. 3 i forvaltningsplanen.

Landskapet er ikke spesielt sårbart for ferdsel, men verneområdeforvaltningen vil ikke gjøre tilrettelegging for ferdsel i områder som pr. i dag er uten noen form for inngrep. Det vil bryte med landskapets karakter og forstyrre opplevelsen av det storskala uberørte landskapet.

2.1.3 Geologi

Det er foretatt en kvartærgeologisk vurdering av 10 områder i landskapsvernområdet av Jakob Møller og Per Tore Fredriksen i 2007. Flere av de kartlagte områdene har høy

verneverdi, og vil best bevares uten noen form for tilrettelegging. Verneområdeforvaltningen vil derfor ikke gjøre noen tilretteleggingstiltak ved viktige geologiske og kvartærgeologiske områder.

2.1.4 Kulturminner

Etter loven regnes alle kulturminner fra før 1537, og samiske kulturminner eldre enn 100 år, som automatisk fredet.

De mange kulturminnene i landskapsvernområdet vitner om at området har vært benyttet av mennesker langt tilbake i tid. Øyene i landskapsvernområdet har sannsynligvis vært bosatt helt siden eldre steinalder, men de eldste funnene etter bosetting i området er fra yngre steinalder. Det finnes en god del registrerte kulturminner i området og det er potensielt flere kulturminner som ikke er registrert. En del av disse kulturminnene kan være sårbar for ferdsel for eksempel dersom besøkende tar stein fra tufter, lager bål på tufter eller dersom det etableres sti over kulturminnet.

De mange kulturminnene i landskapsvernområdet vitner om levende samfunn og rik kulturtradisjon. I flere av kulturmiljøene ser man spor etter flere sosiale grupper fra leilending til handelsmann og det finnes etnisk mangfold. Eksempelvis kan det nevnes at Bårsetbåten er den eldste nordlandsbåten fra ca 800 e kr. Den var spesielt bygd. Den var både klinket og sydd, noe som vitner om både om samisk og norrøn tilstedeværelse i området uten at forskerne egentlig har blitt enig om det er en vikingbåt eller om den er samisk.

Det bør utarbeides informasjon om kulturminner og kulturmiljøer som tåler ferdsel. Informasjon bør lages på temaplakater og være tilgjengelig på innfallsportene/startpunktene. Informasjon bør også være tilgjengelig på nett, enten som app, hjemmeside eller en kombinasjon av disse to.

2.2 Besøkende, tilrettelegging og informasjon

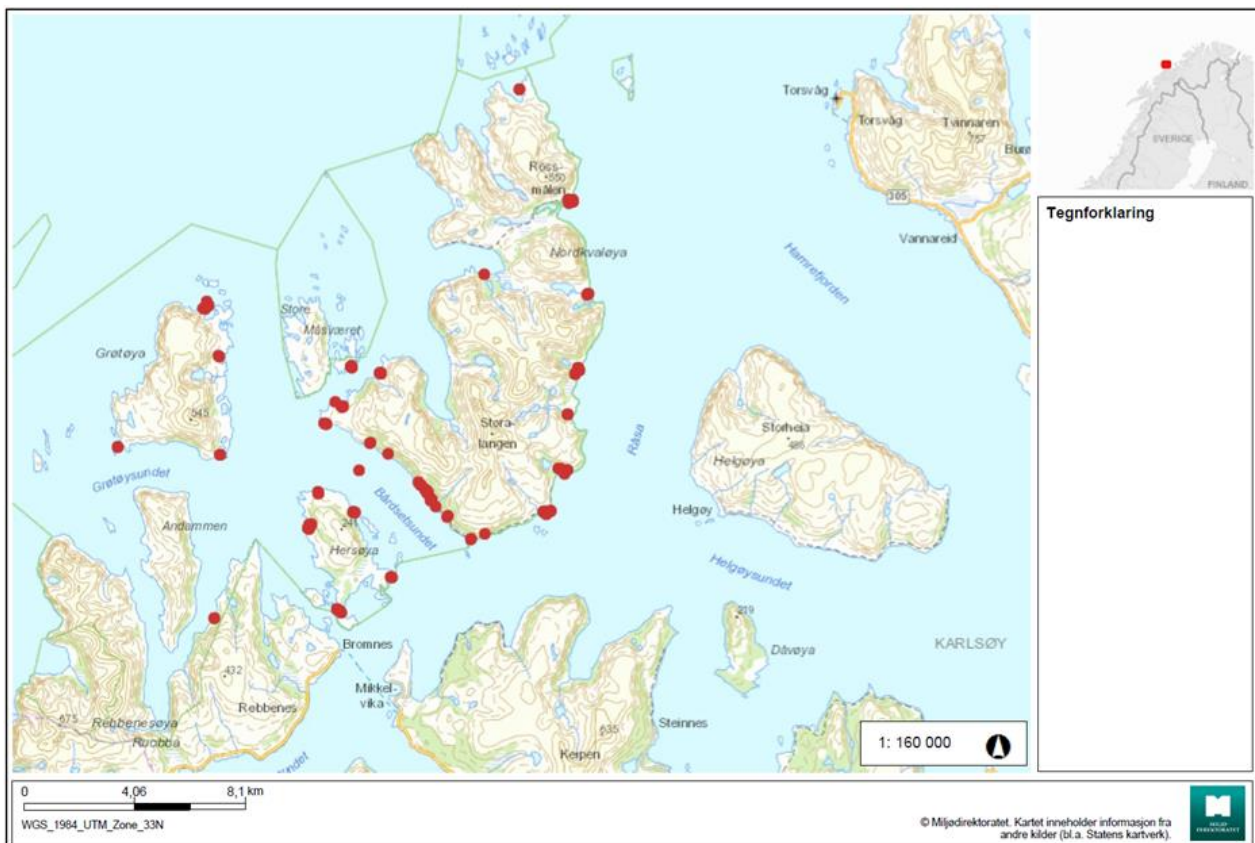
Verneområdestyret har vedtatt følgende **forvaltningsutfordring** i forvaltningsplanen:

Nordkvaløya-Rebbenesøya skal sikre et naturvennlig og enkelt friluftsliv i området med liten grad av teknisk tilrettelegging. All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, kulturminner og biologisk mangfold. Landskapsvernområdet skal kunne benyttes til bærekraftig og miljøtilpasset reiseliv innenfor rammene av verneformålet og verneforskriften slik at folk kan få oppleve de flotte natur- og kulturverdiene som området har å by på med minst mulig slitasje og forstyrrelser.

Det finnes ikke detaljert oversikt over hvor mange besøkende det er i området hvert år, men landskapsvernområdet ligger ytterst på kysten av Troms og består av flere små og store øyer. Man er derfor avhengig av båt for å kunne besøke landskapsvernområdet. Dette er med på å begrense bruken av verneområdet. Området ligger også ganske værhardt til slik at det ofte ikke lar seg gjøre å besøke området med mindre båter/kajakk ved dårlig vær.

Det finnes en betydelig mengde bygninger innenfor verneområdet. Det var tidligere fast bosetting på flere av øyene i området, men nå er det bare en som fortsatt bor i området store deler av året. Han bor på Nord-Grøtøya. De andre boligene i området brukes som fritidsboliger. I tillegg er det også satt opp en del nyere hytter, samt at det finnes noen gamle fangstbuer. De gamle gårdene/husene brukes mye, særlig i sommerhalvåret. Mange bor i området store deler av sommeren.

En del av grunneierne har uttalt at det ikke er ønskelig med tilrettelegging for allmen ferdsel/økt ferdsel i «sine» områder/bygder. Dette er innspill som verneområdestyret må ta hensyn til i besøksstrategien.



Figur 2 viser hvor det er bebyggelse i landskapsvernområdet pr. i dag.

Det er et statlig sikret friluftsområde innenfor verneområdet, Haugland. Området eies av Karlsøy kommune, men forvaltes av Karlsøy jeger og fisk. Jeger- og fiskeforeninga har

restaurert huset på eiendommen, og huset kan leies av allmenheten dersom en kontakter foreninga. Området brukes mye i foreningens ungdomsarbeid, og også til kursvirksomhet. Det finnes en egen forvaltningsplan for friluftsområdet som er utarbeidet av Ishavskysten friluftsråd. Denne legger opp til flere tiltak på Hauglandeiendommen.

Verneområdestyret har valgt Haugland på Hersøya som et informasjonspunkt/innfallsport inne i landskapsvernområdet. Dette informasjonspunktet ligger ikke inne på selve gårdstunet på Haugland, men noen hundre meter unna. Bakgrunnen for dette valget er at området allerede var mye brukt, men manglet tilrettelegging for dem som besøkte området. Det var særlig viktig å få på plass et toalett. Det er også fint for litt større båter og cabincruisere å legge til ved flytebrygga. Området kan også fungere som nødhavn for båter ved uvær da området ligger godt i le ved uvær. Det er satt opp en gapahuk og laget en bål plass. Man kan også finne informasjon om Nordkvaløya-Rebbernesøya verneområde, samt informasjon om de andre verneområdene i nærheten og informasjon om Haugland gård.

Tromsø båtforening hadde tidligere en flytebrygge i området, men det ble på foreningens årsmøte i 2016 vedtatt å flytte flytebrygga vekk fra Haugland. Verneområdestyret besluttet derfor å kjøpe inn, og montere, ny flytebrygge til området. Uten flytebrygge ville området blitt mer utilgjengelig. Den nye flytebrygga var klar til båtsesongen i 2017. Området ved Haugland er robust og tåler godt flere besøkende. Økt ferdsel i dette området vil ikke være i strid med verneformålet.

Folkene som bodde på eiendommen, Haugland var for øvrig de første som ga hjelp til Jan Baalsrud etter sprengning av båten, MS Brattholm, i Toftefjorden i 1943.

I tillegg til huset på Haugland har Tromsø jeger og fisk ei lita hytte til leie i Lillevika på Nordkvaløya. Denne kan leies via Inatur.no. Det har også vært utleie på hytte og jaktterreng i Hermannsfjorden. Dette har også vært tilgjengelig på iNatur.no. Det foregår også en del privat utleie av rypejakt og jaktterreng.

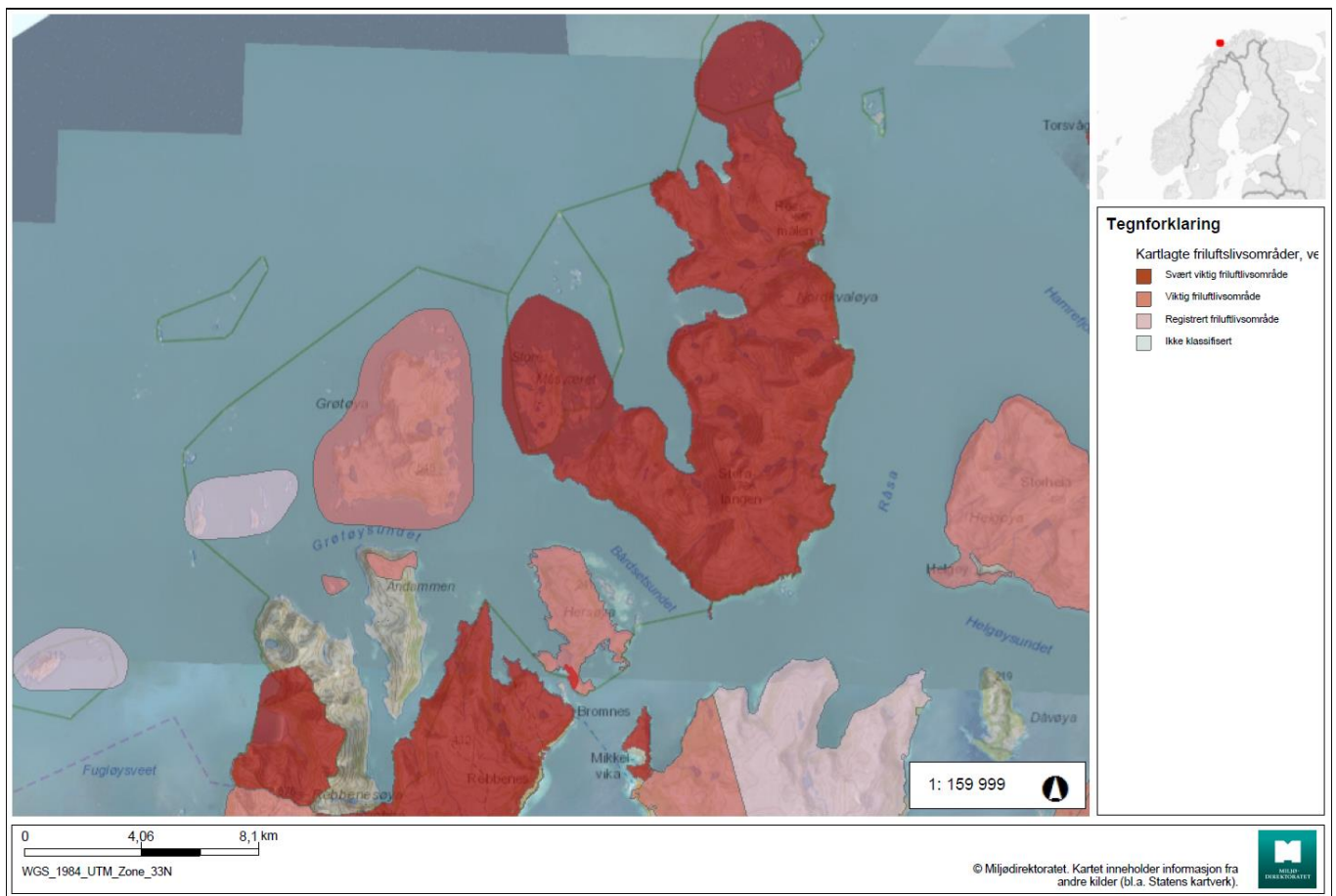
2.2.1 Friluftsliv

Friluftsliv er opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandringer og naturopplevelse



Bildet: Kanopadling ved Haugland, ©Oddrun Skjemstad

Landskapsvernområdet er kartlagt og verdisatt i forhold til friluftsliv, og store deler av området er karakterisert som «svært viktig».



Figur 3 Friluftskartlegging verneområdet, Ishavskysten friluftsråd

Hele Nordkvaløya. Måsvær og Flatvær er satt som særlig viktige friluftsområder. I tillegg er Haugland og deler av Rebbenesøya også verdisatt som særlig viktig. Dette er områder som særlig brukes mye om sommeren. Fritidsaktiviteter på, og rundt øyene, er turgåing, fiske, jakt om høsten og padling. Bærplukking er også attraktivt om høsten. Det er gode jaktområder for hønsefugler, gås, ender og andre vadere. På Nordkvaløya er det også flere gode ørretvann. Det er et godt sjøfiske i området.

Fra Nordskarvågen til Sørskarvågen er det en gammel ferdselsåre som i dag av og til brukes ved turgåing. Mange av vikene på Nordkvaløya er svært populær for padlere; Rekvika, Fuglebergvika, Laukvikneset, Steikarvika, Skjervika og Hermannsfjorden. En del av disse områdene blir også ofte besøkt av fritidsbåter og seilbåter. Hamna på Måsvær ligger godt i le og benyttes ofte som ankrings- og overnattingssted. Vestsida av Rebbenesøya, særlig Breivika og Nordvika, benyttes også mye i denne sammenhengen.

Det er ikke foretatt noen telling av besøk i landskapsvernområdet. Det er vanskelig å kunne gjennomføre en telling. Området består av sjøareal og flere øyer. Det ble imidlertid i 2017 innført en frivillig betalingsløsning for å ligge med båt ved flytebrygga på Haugland. Det ble satt ut et skilt med vippsnummer og informasjon om at det koster kr 50,- pr. døgn å ligge ved brygga. Fra slutten av mai til slutten av september kom det inn 29 betalinger. Det antas imidlertid at det bare er ¼ som har betalt for sitt opphold. Det

antas at flere vil betale etter hvert som dette innarbeides blant gjestene. Man håper at inntekter fra dette vil være med å dekke kostnader til drift og ettersyn av brygge. Brygga benyttes også iblant av dem som driver yrkesfiske.

Folk som ferdes i området gir tilbakemeldinger på at båttrafikken til området har økt. Man ser også en særlig økning i kajakkpadlere.

Ved å studere global heatmap på internett får man også en bekreftelse på at den største ferdselen i området foregår sjøveien. Av øyene er det Rebbenesøya og Hersøya som er mest benyttet.

2.2.2 Reiseliv

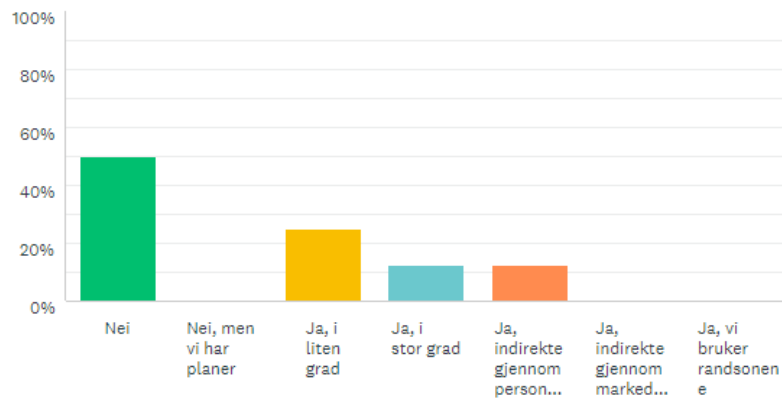
Både regjering og reiselivsnæring peker på natur- og kulturlandskap som viktige ressurser og fellesgoder for verdiskapning. Det er også bestemt at det skal legges til rette for utvikling av reiselivsprodukter i tilknytning til de store verneområdene. Verneområdene skal være en arena for opplevelse og aktivitet innenfor rammen av vernet i det enkelte området.

Det er flere reiselivsbedrifter i Karlsøy kommune, og flere av disse tilbyr aktiviteter innenfor vernegrensene. Nærheten til Tromsø gjør at også reiselivsaktører i Tromsø kan benytte området. Det ble utarbeidet en spørreundersøkelse som ble sendt til en del reiselivsbedrifter som potensielt kan benytte seg av verneområdene på yttersida (29 stk). 8 bedrifter svarte på undersøkelsen. Selv om man gjerne skulle fått inn flere svar, får vi likevel en pekepinn på hvordan reiselivet benytter verneområdet.

Man ser ut fra svarene at det er bare halvparten av de som har svart på undersøkelsen som bruker noen av verneområdene på yttersida i sitt produkt. Aktiviteter som tilbys i landskapsvernområdet er: Havfiske, båttransport, sightseeing, fjordcruise, fugletitting, kajakkpadling (havpadling) og vandring. Noen opplyser at de i framtiden tenker å tilby pakketurer med guiding, skiturer, trugeturer, sykling, fising, snorkling etc.

Bruker dere noen av verneområdene i reiselivssammenheng?

Besvart: 8 Hoppet over: 0

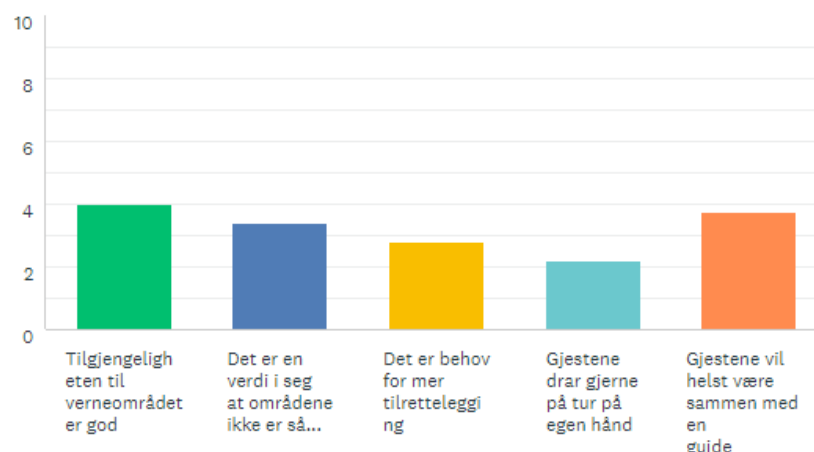


Bare en av dem som svarte tilbyr overnatting i verneområdet, da i telt.

Det opplyses også at det er gjester fra hele verden med hovedvekt på tysk og britisk, men de har også en del norske gjester. Reiselivsbedriftene er litt delt i synet på om det er behov for mer tilrettelegging. Noen av bedriftene mener at det er en verdi i seg selv at områdene ikke er så lett tilgjengelig. Samtidig mener andre bedrifter at det er behov for mer tilrettelegging. Det er imidlertid stor enighet om at det er bra at det er tilrettelagt med parkering og båtutsett i Mikkelvik, og at det er mulighet å legge til på flytebrygga på Haugland. Det er ønskelig med lettere tilgang til informasjon, og da gjerne via app på telefon.

Hvor enig er du i følgende utsagn, se under?

Besvart: 8 Hoppet over: 0



En av reiselivsbedriftene påpeker at det må være balanse mellom det unike i området og tilgjengelighet og tilrettelegging.

De fleste reiselivsbedriftene i Karlsøy kommune er medlemmer i paraplyorganisasjonen Arctic pelago. I umiddelbar nærhet til Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde er det flere kjente fuglefjell, blant annet Nord-Fugløy og Sør-Fugløy. I tillegg til flere andre naturreservat. Karlsøy kommune har til sammen 10 verneområder. I tillegg ligger forslag til marint vern inne til vedtak slik at dette området har stort potensiale i forhold til formidling om ulike typer vern og verneverdiene.

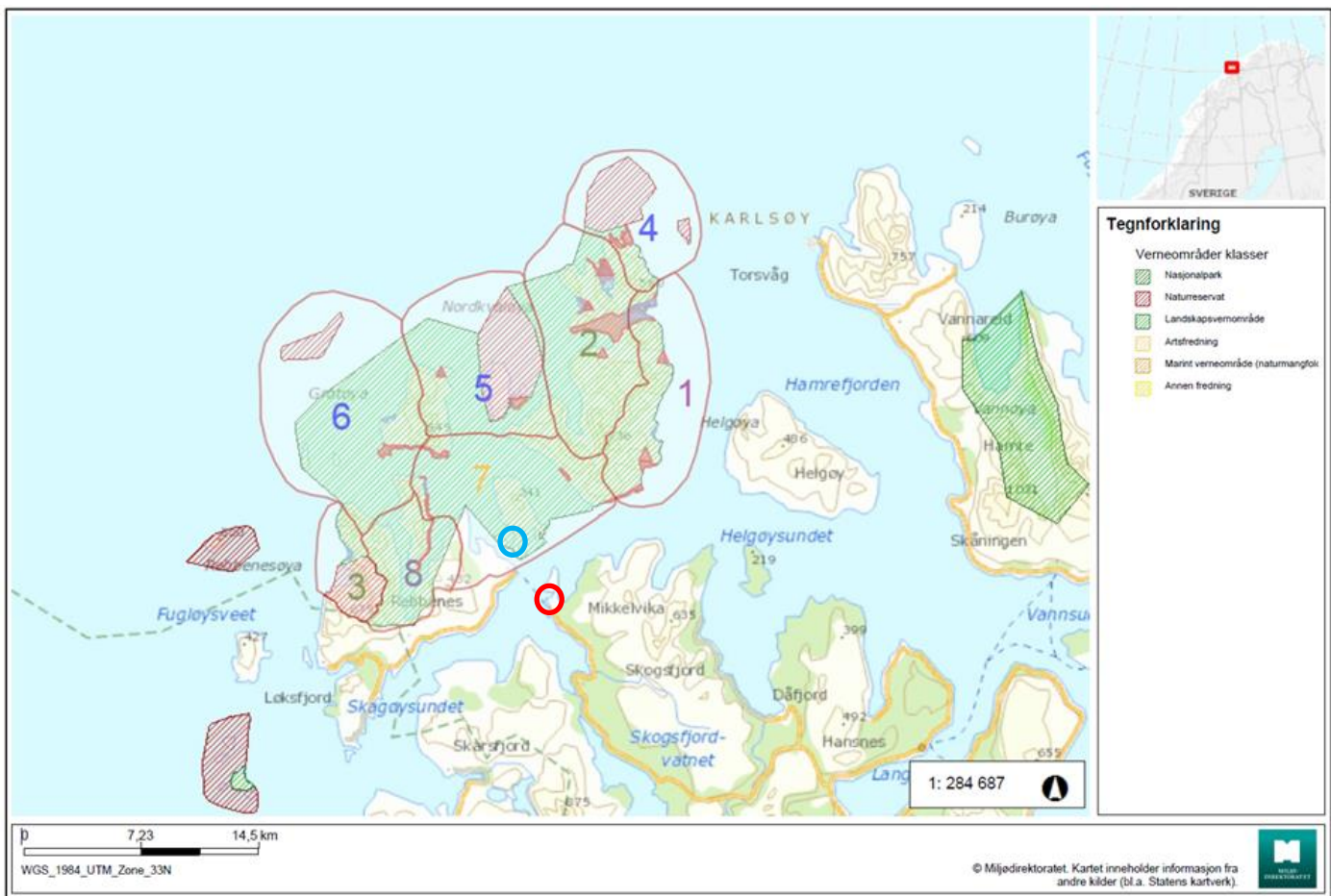
3 Sammenstilling av kunnskap

Gjennom å sammenstille eksisterende kunnskap om sårbare naturverdier, reiselivet, de besøkende og annen kunnskap, har man et godt grunnlag for å lage en besøksstrategi som best mulig sørger for balanse mellom verneverdiene, reiselivet og de besøkende. Det vises for øvrig til kapittel 3, naturkvaliteter og områdebeskrivelse, i forvaltningsplan for Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde.

Verneområdet er sammensatt med alt fra sjøareal til «høyfjell». Hovedferdselen i verneområdet er på sjøen. Sjøarealet benyttes i transportsammenheng, til fiske – både yrkesfiske, fritidsfiske og turistfiske, fuglekikking, kajakkpadling ol. Mange av dem som ferdes med båt i området benytter ikke landområdene. Grunneierne i området benytter stort sett landskapsvernområdet på, og rundt, sin egen eiendom. I tillegg er det en del som benytter landområdene til jakt, fiske og friluftsliv. Mange av de små vikene på øyene benyttes ofte til telting/rasting i forbindelse med padling.

Det virker som at majoriteten av brukerne ønsker å beholde landskapsvernområdet med minst mulig inngrep.

I forvaltningsplan er det bare lagt opp til at det bare kan tillates eventuelle nye inngrep i områder der det allerede finnes bygg eller infrastruktur. Områder uten synlige inngrep skal beholdes uten nye inngrep. Dette innebærer også at det ikke skal tilrettelegges for økt ferdsel i disse områdene. En del av bygningsmiljøene skal også skjermes for nye tiltak for å beholde det gamle bosettingsmønsteret og byggestilen. På møter med rådgivende utvalg har noen av grunneierne gitt uttrykk for at de ikke ønsker større ferdsel på sin eiendom, eller i sitt nærmiljø. Mange av dem som i dag benytter området til fritidsformål er vokst opp i området, og hadde det som sin faste boplass inntil øyene ble fraflyttet. Dette gjør at de har et veldig nært forhold til området, og ønsker å beholde det slik det er i dag. Dette er forhold som verneområdeforvaltningen må ta hensyn til.



Kartet over viser en sammenstilling av ulike kartlegginger i landskapsvernområdet. I landskapsområde 1 og 7 er de områdene med mest eksisterende bebyggelse, og er også de områdene som brukes mest til friluftsmål. Områdene merket med rødt er de mest verdifulle kulturmiljøene.

Verneområdestyret har ut fra dette, og innkomne innspill, konkludert med at verneområdets hovedinnfallsport innenfor vernegrensen blir på Haugland på Hersøya, merket med blå ring på kartet over. Haugland er også et statlig sikret friluftsområde som forvaltes av Karlsøy jeger og fisk på vegne av Karlsøy kommune. Hovedinnfallsport samlokalisert med statlig sikret område for friluftsliv gir gode muligheter for samfinansiering av ulike tiltak. Det er utarbeidet egen forvaltningsplan for friluftsområdet på Haugland, se vedlegg til forvaltningsplanen.

I og med at hele verneområdet ligger fordelt på flere øyer med sjøområdet inkludert gjør at man er avhengig av båt. Verneområdestyret har derfor vedtatt å lage en innfallsport utenfor landskapsvernområdet, et område med mulighet for å kunne sette ut båt for å komme seg ut i området. Verneområdestyret har gjort avtale med grunneier og kjøpt grunn til tiltaket i Mikkelvika (rød ring på kartet over). Det er lagt til rette med parkeringsplass, toalett, båtutsett og kai.

Reiselivsbedriftene har uttrykt at det er ønskelig med mer informasjon om verneverdiene og spesielle attraksjoner. Det er kanskje særlig informasjon om fuglelivet, kulturminnene og om livet på øyene i gamle dager som vil være av interesse for reiselivet og andre som besøker området. Å balansere den informasjonen som besøkende ønsker, og den kunnskapen som er viktig å formidle fra forvaltningens side, vil derfor være en viktig jobb.

Informasjonstavler ved startsted/innfallsporter er viktig tiltak for å spre informasjon. Det må utarbeides nye informasjonsskilt og settes opp nye tavler i henhold til merkevaren. Like viktig som informasjon på stedet er det å ha informasjon tilgjengelig på internett. De fleste som skal til et område oppsøker tilgjengelig informasjon på internett før avreise hjemmefra. Informasjon må finnes på flere språk, både fysisk på tavler og brosjyrer og på internett.

Det finnes ikke merkede stier i verneområdet, men finnes en del stier som ikke er merket. Det finnes også en del gamle ferdselsveier fra fast bosetting på øyene. Dette er gamle ferdselsårer som med fordel kan/bør tas vare på. En kartlegging av disse ferdselsårene og skjøtsel av dem anses derfor som et viktig tiltak,

Det finnes mange gamle slåtte- og beitemarker på de gamle jordbrukseiendommene. Det meste av den gamle innmarka er preget av gjengroing. Skjøtsel av den gamle innmarka bør vurderes for å ta vare på det gamle kystlandskapet. Kan det være mulig å innføre beitedyr til øyene igjen? Det nye nofence-systemet gjør at man kan ha beitedyr i områder uten å fysisk måtte sette opp gjerder. Dette er noe verneområdestyret ønsker å prøve ut i landskapsvernområdet. Forvaltningen vil utarbeide en skjøtelsesplan for verneområdet, og det og hindre gjengroing, er et viktig tiltak. Et annet skjøtseltiltak som årlig må gjentas i området er innsamling av marint avfall. Verneområdet ligger ytterst på kysten av Troms og får svært mye herreløst avfall inn på strendene i landskapsvernområdet. Et godt samarbeid med grunneierne i området er nødvendig for å forsøke å holde områdene med så lite marint avfall som mulig.

4 Mål, strategier og tiltak

4.1 Mål med besøksforvaltning

Hovedmål:

Besøksforvaltningen av Nordkvaløya- Rebbenesøya landskapsvernområde skal sikre og ivareta verneverdiene i landskapsvernområdet. Innenfor denne rammen skal besøksforvaltningen gi gode opplevelser til dem som besøker området, bidra til lokal verdiskapning og forståelse for vernet av området på yttersida.

Delmål:

- Sikre og ivareta verneverdiene i et langsiktig perspektiv
- Gi besøkende gode opplevelser gjennom høy kvalitet på innfallsporter og informasjonspunkt
- Gi besøkende anledning til å bruke egen båt for å komme ut til verneområdet
- Bidra til økt verdiskapning i lokalsamfunnene rundt verneområdet gjennom gode opplevelser for besøkende og forbedret omdømme til verneområdene generelt
- Øke kompetansen om verneområdet blant næringsaktører
- God samhandling med reiselivet, brukergrupper og kommuner i randområdene og i landskapsvernområdet.

Verneområdeforvaltningen skal nå sine mål gjennom

- Kanalisere ferdsel til områder som tåler større trykk
- Utvikle høy kvalitet på alle møtepunkt mellom besøkende og landskapsvernområdet
- Forbedre informasjonen og synligheten av Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde – Informasjon på flere språk.
- Ha godt samarbeid med andre forvaltningsorgan og grunneiere/rettighetshavere i området

4.1.1 Kanalisering av ferdsel

I Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde er det meste av naturen robust. Området tåler mange besøkende. En skal imidlertid være forsiktig med å legge til rette for ferdsel i «uberørte» områder uten annen infrastruktur. Disse områdene må få beholde sin «urørthet» og fremstå som rent kystlandskap mot storhavet. Områdene kan likevel besøkes fritt.

I og med at landskapsvernområdet består av sjøareal og øyer vil landingsforhold for båt/kajakk være av betydning for hvor besøkende går i land. Kanalisering av ferdsel handler ikke bare om fysiske tiltak. Verneområdeforvaltningen kan styre ferdselen etter hva som kommuniseres ut til besøkende, reiselivsnæring og lokalbefolkning. Informasjon og kunnskap om sårbarheten til viktige verneverdier vil være med på å øke forståelsen for at enkelte områder blir skjermet.

Verneområdestyret har bestemt at man skal tilstrebe å beholde dagens ferdselsmønster i landskapsvernområdet. Hovedinnfallsport til landskapsvernområdet skal være i Mikkelvik på Ringvassøya. Her har verneområdestyret i samarbeid med Karlsøy kommune og Karlsøy jeger og fisk allerede etablert innfallsporten. Det er kjøpt areal og etablert

parkeringsplass, toalett og båtutsett. Det er også kjøpt ei gammel kai og oppgradert denne. Denne innfallsporten vil markedsføres som hovedportalen til landskapsvernområdet, naturreservatene og det kommende marine verneområdet utenfor.

Inne i landskapsvernområdet skal ferdselen styres til Haugland på Hersøya hvor det er gjort tilrettelegging for ilandstigning og ferdsel. Området er også statlig sikret friluftsområde.

4.1.1.1 Tiltak

- Utvikle startstedet og utkikkspunktet i tilknytning til veg utenfor landskapsvernområdet – **Mikkelvik** på Ringvassøya. Området ligger utenfor landskapsvernområdet slik at det berører ikke verneverdier i landskapsvernområdet. Det er utarbeidet egen reguleringsplan for området der det er tatt hensyn til område med kulturminner.
Innfallsporten skal ha høy tilretteleggingsgrad:
 - Parkeringsplass, både for biler og for båthengere
 - Toalett
 - Båtutsett
 - Kai
 - Informasjon om landskapsvernområdet og de andre verneområdene på «yttersida»
 - Gapahuk og bål plass
- Utvikle innfallsporten inne i landskapsvernområdet, tilknytning til det statlig sikrede friluftsområdet på **Haugland på Hersøya**. Det foreligger egen forvaltningsplan for friluftsområdet. Forvaltningsplanen er utarbeidet av Ishavskysten friluftsråd i samarbeid med verneområdeforvalter og Karlsøy jeger og fisk. Innfallsporten på Haugland skal ha høy tilretteleggingsgrad:
 - Flytebrygge med landgang
 - Toalett
 - Gapahuk med bål plass
 - Informasjon om landskapsvernområdet og de øvrige verneområdene på «yttersida»
- Utvikle et informasjonspunkt på **Rebbenesøya**. Informasjonspunktet skal ha lav grad av tilrettelegging:
 - Informasjonstavle om landskapsvernområdet og de andre verneområdene på «yttersida»
 - Bord og benker
- Tilpasse informasjon på alle innfallsporter/startsted og informasjonspunkt i hht. designmanual. Informasjonstavler og plakater skal tilpasses lokalt, men følge krav fra designmanualen

- Tilstanden i landskapsvernområdet vil kontinuerlig vurderes og behov for flere tiltak/nye tiltak vil vurderes opp mot verneverdiene i området.

4.1.2 Høy kvalitet på alle møtepunkt mellom besøkende og landskapsvernområdet.

Gode opplevelser for den besøkende er et mål i besøksstrategien. Merkevarerstrategien for Norges nasjonalparker gir en god og velfundert beskrivelse av hvordan vi kan framstå ovenfor besøkende. Ved å implementere merkevarerstrategien vil kommunikasjonen ovenfor besøkende være av høy kvalitet.

I et område som yttersida av Karlsøy med både landskapsvernområde, flere naturreservat og et foreslått marint verneområde, må forvaltningen samarbeide om tiltakene som ønskes gjennomført. Verneområdestyret forvalter Nordkvaløya-Rebbernesøya Ivo. samt tre omkringliggende naturreservat mens de øvrige verneområdene forvaltes av Fylkesmannen. Forvaltning av det foreslåtte marine verneområde er ikke avklart. All informasjon og tilrettelegging som gjennomføres skal skje i tråd med merkevarerstrategien.

4.1.2.1 Tiltak

- Implementere merkevarerstrategien for Norges nasjonalparker på alle møtepunkt mellom besøkende og landskapsvernområdet.
- Avklare hvilke tilretteleggingstiltak som skal gjennomføres på eksisterende møteplasser mellom landskapsvernområdet og besøkende. I tillegg avdekke eventuelt behov for nye møteplasser mellom landskapsvernområdet og besøkende; Utkikkspunkt, startsted, informasjonspunkt.
- Bidra med kunnskap om landskapsvernområdet ovenfor reiseliv og andre – vertsskapskurs.

4.1.3 Forbedre informasjonen og synligheten av Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde

Området på yttersida av Karlsøy er unikt med svært mange kvaliteter. Mange vet at områdene er vernet, men kunnskap om hvorfor det er vernet er ikke like høy. Det å øke kunnskapen om naturverdier generelt og verneverdier i Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde er viktige grep for å verne om naturen og skape forståelse for vernet.

Verneområdeforvaltningen bør utarbeide informasjon som kan brukes av reiselivet og andre som besøker området. Verneområdeforvaltningen vil aktivt oppsøke destinasjonsselskap og andre som tilbyr aktiviteter i området. Verneområdeforvaltningen vil tilby relevant informasjon om verneområdet som de kan bruke i sitt produkt. Ved godt samarbeid er det lettere å nå både kommersielle mål og målene for besøksforvaltningen.

4.1.3.1 Tiltak

- Økt synlighet på arrangement og i media
- Bygge opp kunnskapen om verneområdene på yttersida hos reiselivsaktørene - guidekurs
- Utarbeide informasjonsmateriell som kan brukes av reiseliv/andre
- Utarbeide undervisningsmaterieell og kjøre prosjekt med grunnskolene i kommunen.

5 Tiltaksplan

For å lykkes med besøksforvaltningen i Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde er det nødvendig med en aktiv forvaltning. Hvilke type tiltak som skal settes inn hvor, og når, vil kunne endre seg alt etter hvordan behovet er. Rammevilkårene vil også legge føringer for hvordan tiltaksplanen utformes. Tiltaksplanen vil derfor være en dynamisk plan der en tenker langsiktig. Tiltaksplanen skal være 4-årig, men skal kunne rulleres årlig. Tiltaksplanen er vedlagt.

Norges nasjonalparker

Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde ble vedtatt opprettet av Kongen i Statsråd 4. juni 2004.

Landskapsvernområdet er en del av verneplanen for kystregionen for Troms fylke. Landskapsvernområdet dekker et areal på 286 193 daa, der 146 391 daa er sjøareal. Formålet med vernet er å bevare et større sammenhengende kystområde som er representativt for kystnaturen i Troms. Området har godt utviklede kvartærgeologiske landskapselementer og spor av rike kulturtradisjoner helt fra steinalder og frem til i dag.

Kontaktinformasjon Norges nasjonalparker

Telefon: +47 77642218
E-post: fmtrfipostmottak@fylkesmannen.no
Nett: www.nasjonalaparkstyre.no/nordkvaloy
Post: Postboks 6105 9291 Tromsø
Besøksadresse: Rådhuset, Hansnes